

Saimaannorppa

Utiskirje marraskuu 2023

Marraskuinen tervehdys

Norpat valmistautuvat talveen syömällä itselleen toppatakkia. Me norpan ystävät odotamme jännityksellä jälleen kerran, millainen talvi on tulossa. Milloin Saimaa jäätyy, muodostuuko jäätä riittävästi? Tuleeko lunta, milloin, kuinka paljon, ja pyryttääkö se kunnan kinoksiksi kallioiden kupeeseen? Lähdetäänkö kolaamaan apukinoksia? Saako norppa pesiä rauhassa?

Aika näyttää kuinka käy. Keinopesiä asennetaan jo eri puolille Saimaata. Apukinoksia lähdetään jossain vaiheessa taas kolaamaan. Milloin ja minne, se varmistuu alkuvuodesta. Silloin taas tarvitaan kolaajia.

Uutisista olemme saaneet kuulla, että suojelutyö on tuottanut tulosta: Apukinokset ja kalastusrajoitukset ovat tehonneet niin, että saimaannorppakanta on noussut jo 480 norppaan. Siitä voimme iloita. Silti norppa on edelleen erittäin uhanalainen. Suojelutyö jatkuu.

Kalanpyydyskuolemia sattuu edelleen liikaa. Myös niistä on syksyllä uutisoitu ikävän usein. Tähän jokainen voi vaikuttaa omalla käyttäytymisellään:

- Älä kalasta norpalle vaarallisilla pyydyksillä (mm. verkot, löysänieluiset katiskat).
- Älä osta norppavesiltä verkoilla pyydettyä kalaa.
- Allekirjoita [kansalaisaloite](#) heinäkuun saamiseksi verkkokalastusrajoitusten piiriin.

Askel kerrallaan luodaan yhdessä saimaannorpalle entistä turvallisemmat uimavedet ja pesimärannat!

Norpan koti- ja lempparimaisemaa veden pinnan päällä ja alla. Kuvat: Kaarina Tiainen (vas.) ja Ismo Marttinen (oik.).

Muistathan seurata norppatiedotusta myös täältä:

[Saimaannorppa-Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivut](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piirin Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin Facebook](#)

Lisäksi Saimaa- ja norppa-asioita on vaihtelevasti esillä myös muilla Luonnonsuojeluliiton Saimaan alueen piirien ja paikallisyhdistysten sivuilla.

Tulevia tapahtumia:

Luonnonsuojeluliitto järjestää tai on mukana seuraavissa tapahtumissa norppateemalla:

16.10. – 26.11. [Norpan Saimaa -mobiilinäyttely](#) Ruokolahden kirjastossa

1.-22.12. Norpan Saimaa -mobiilinäyttely Taipalsaaren kirjastossa

13.11. klo 17-20 [Saimaa-katiskatalkoot](#) Järjestöalo Kolomosessa Savonlinnassa (os. Pappilankatu 3)

12.12. klo 17-19 Jouluinen norppailta – ajankohtaiskatsaus norpasta Saimaan luonnonsuojelukeskuksessa, Lappeenranta ja Järjestöalo Kolomosessa, Savonlinna

15.-16.12. [Linnoituksen joulumarkkinat](#), la 16.12. mukana Saimaan luonnonsuojelukeskus, Lappeenranta
Tammikuu 2024: Norpan Saimaa -mobiilinäyttely Lappeenrannan pääkirjastossa

Tervetuloa mukaan!

Saimaannorppia on 480

Lokakuun puolessavälissä uutisoitiin laajasti ([mm. HS 16.10.](#)) saimaannorppakannan vahvistumisesta muutamalla kymmenellä yksilöllä 480 norppaan. Kannanarvioinnin tekee Metsähallitus, joka [tiedotti](#) aiheesta.

Saimaannorpan kanta-arvio kuvastaa edellisen tammikuun tilannetta ennen kuuttien syntymistä. Kanta-arvio perustuu norppien tekemien pesien määrään, edellisten vuosien pesälaskentatietoihin sekä nykyään myös PhotoID-menetelmällä saatuihin norppayksilötietoihin ja jäällä tehtyihin norppahavaintoihin.

Vahva suojelutyö on tuottanut sellaista tulosta, joka nyt näkyy kannan kasvuna. Samalla kuitenkin muistutetaan siitä, että norppa on edelleen erittäin uhanalainen, ja suojelutyön on jatkettava. Tähän perusteita valottaa mm. [Luonnonsuojeluliiton verkkouutinen](#). Kalanpyydyskuolemista on saatu lukea syksyn aikana useita uutisia, ja norpan tarvitsemat lumiset pesimäolot eivät nykyään ole mikään itsestäänselvyys.

Kannanarvioinnin yhteydessä Metsähallitus julkaisi uuden [Norppatilanne-palvelun](#). Sinne on koottu vuoteen 2022 asti tiedot norppakannan koosta, syntyneistä ja kuolleista sekä kannan kasvusta, ja kaikki vesistöalueittain. Vuoden 2023 tiedot löytyvät [täältä](#), ja vuoden lopussa kuluvan vuoden kokonaistiedot siirretään Norppatilanne-palveluun.

*Saimaannorpalla pyyhkii juuri nyt melko hyvin, mutta jo yksi huono pesimätalvi yhdistettynä nykyisen kaltaiseen kalanpyydyskuolleisuuteen voi kääntää tilanteen toiseen suuntaan.
Kuva: Ari Kuusela.*

Kuolleita norppia

[Metsähallituksen tilastoista](#) käy ilmi, että tänä vuonna lokakuun loppuun mennessä tietoon on tullut 35 kuollutta norppaa. Se on tilastojen valossa paljon ja kuitenkin vain pieni osa todellisesta kuolleiden määrästä. Noin 38 % kaikista kuolleista norpista tulee tietoon. Syntyvyys sen sijaan saadaan hyvinkin tarkkaan tietoon vuosittain tehtävän pesälaskentamenetelmän ansiosta.

Osa norpista kuolee tietysti vanhuuteen ja erilaisiin sairauksiin. Pesäpoikaskuolleisuutta on myös vuosittain, mutta se vaihtelee olosuhteiden mukaan. Hyvä tilanne on silloin, jos pesäpoikaskuolleisuus on alle 10 % syntyneiden kuuttien määrästä. Näin kävi tänä vuonna.

Erityisesti kuuttien ja nuorten norppien kohdalla kalanpyydyskuolleisuus on yhä merkittävin yksittäinen kuolinsyy. Siinäkin kaikki tapaukset eivät tule tietoon. Tänä vuonna kalanpyydyskuolleita on tullut tietoon ennätysmäärä yhdeksän yksilöä. Näistä seitsemän oli takertunut verkkoihin. Syksyn aikana Metsähallitus on tiedottanut kolmesta kuhaverkkoon kuolleesta kuuttista (tiedotteet [11.9.](#), [20.9.](#) ja [13.10.](#)). Kaksi niistä kuoli lailliseen molemmista päistä ankkuroituun verkkoon, kolmas oli ankkuroitu vain toisesta päästä. Ankkurointi ei tee verkosta norppaturvallista.

Pesäpoikas- ja kalanpyydyskuolemien lisäksi tietoon on tullut kolme kuollutta kuuttia, joista kahden kuolinsyytä ei tiedetä. Yksi näistä löytyi elossa huonokuntoisena, mutta ei hoidosta huolimatta selviytynyt (Metsähallituksen [tiedote 8.9.](#)). Myöhemmin tehdystä ruumiinavauksessa kuolinsyyksi paljastui suoli-, keuhko- ja munuaistulehdus. Lisätietoa kuolemista on siis mahdollista saada kunhan vain norpan ruho saadaan ajoissa talteen. Ruumiinavaukset tekee Ruokavirasto. Joskus kuolinsyy selviää, aina kuitenkin ei.

Mikäli norppa jää kalastajan pyydykseen, on kalastajan velvollisuus Kalastuslain 62 §:n mukaisesti ilmoittaa siitä Luonnonvarakeskukselle. Ilmoituksen voi tehdä myös [Metsähallitukselle](#), joka välittää tiedon eteenpäin. Ilmoituksia ei aina kuitenkaan tehdä, ja siksi suurin osa kalanpyydyskuolemista jää pimementoon ja arvioiden varaan. Myöskään kaikkia tauteihin tai "vanhuuteen" kuolleita norppia ei saada tietoon ja talteen, ellei joku satunnainen ohikulkija sellaista löydä rannasta tai vedestä. Nekin löydöt on syytä ilmoittaa [Metsähallitukselle](#), jotta ruhot saadaan tutkittavaksi. Pesäpoikaskuolleisuus sen sijaan saadaan hyvin tietoon pesälaskentamenetelmän ja myöhemmin keväällä tehtävien pesäpoikassukellusten ansiosta. Kuvat: Juha Taskinen (vas.) ja Ismo Marttinen (oik.).

Norppa valmistautuu talveen

Talvi lähestyy, toivottavasti kylmänä, pitkänä ja lumisena. Suomen luonto ja myös saimaannorppa ovat sopeutuneet lumiseen pakkastalveen, ja yleensä myös niiden selviytyminen edellyttää kunnollista talvea. Saimaannorppa on tästä hyvä esimerkki: Pesinnän ja hyvän kuuttituloksen saamiseksi tarvitaan runsaasti pakkasta, jäätä ja lunta, ja talven on myös kestettävä riittävän kauan.

Saimaannorpalla on omat tapansa [valmistautua talveen](#). Runsas syöminen on yksi keino. Norppa nielee pikkukalaa useita kiloja päivässä, jotta lämmittävä traanikerros sen vartalon ympärillä vahvistuisi. Kerros voi kasvaa jopa 10 cm:n paksuiseksi, jolloin se toimii erinomaisena toppatakkinä Saimaan talvessa.

Heti jäiden ja lumen tultua norppa aloittaa hengitysavantojen kairaamisen ja hyvän pesäpaikan etsinnän. Hyvänä lumitalvena näiden suhteen ei ole ongelmia, mutta leudot talvet voivat aiheuttaa todella ikäviä tilanteita, kuten vuosi 2020 osoitti. Norppakanta ei tuona vuonna kasvanut lainkaan, kun suuri osa kuuteista menehtyi jo imetysvaiheessa.

Apukinoksia ryhdytään tekemään, kunhan jäät kantavat ja lunta on kolattavaksi. Pahinta tilannetta varten varaudutaan kelluvilla keinopesillä, joita on asennettu eri puolille Saimaata loka-marraskuun aikana. Kaiken kaikkiaan keinopesiä asennetaan Saimaalle tulevaa talvea varten 29 kappaletta muutamaa eri mallia.

Keinopesät ovat vielä kehitysvaiheessa, mutta tietyt hyväksi havaitut materiaalit, mallit ja kiinnitystekniikat alkavat jo hahmottua. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa keinopesät ovat vakiintunut osa saimaannorpan suojelutyötä ja pesinnän avustamista. Kuten apukinokset ja pesälaskennat myös keinopesien asennus ja tarkistus edellyttävät kattavaa vapaaehtoisverkostoa.

Itä-Suomen yliopiston keinopesätutkimuksista on ilmestynyt [tieteellinen artikkeli](#) vuonna 2022.

Ruoaksi kilokaupalla pikkukalaa, hengittämistä varten avantoja ja unelmana kunnan kinokset. Siinä saimaannorpan talvisuunnitelmat! Kuvat: Ismo Martinen

Kansalaisaloite

Miksi heinäkuun saaminen verkkokalastusrajoitusten piiriin on niin tärkeää?

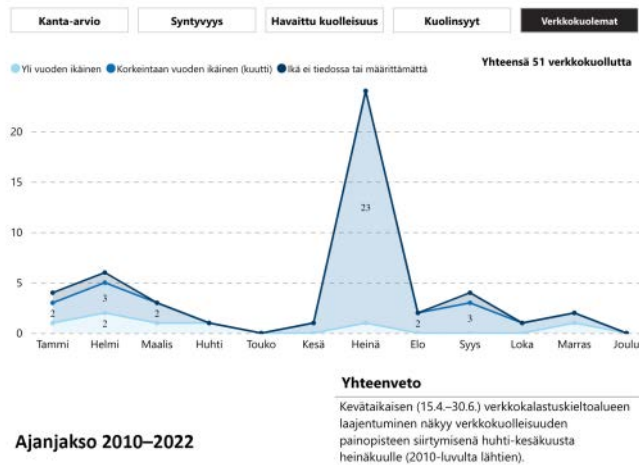
Vuoden loppuun asti kerätään nimiä [kansalaisaloitteeseen](#), joka esittää keväisten verkkokalastusrajoitusten ajallista laajentamista heinäkuun loppuun. Verkkokuolemia tapahtuu kaikkina vuodenaikoina, joten miksi vain heinäkuu?

On hyvin epärealistista tässä vaiheessa saada Saimaalle ympärivuotista verkkokalastuskieltoa, vaikka esimerkiksi Suomen luonnonsuojeluliitolla se on pitkän tähtäyksen tavoitteena. Siksi on syytä pyrkiä ensin välitavoitteeseen ja saada heinäkuu rajoitusten piiriin, sillä silloin tapahtuu kaikkein eniten kuuttien kalanpyydyskuolemia, enimmäkseen verkkoihin. Usean kyselyn mukaan myös kansalaisten tahto on saada nimenomaan heinäkuu rajoitusten piiriin.

Heinäkuussa kuutit ovat vielä varsin pieniä ja heiveröisiä, joten heinäkuun rajoitukset antaisivat niille aikaa vahvistua. Osa heinäkuun verkkokuolemista todennäköisesti siirtyisi elokuulle ja syksyyn, mutta varmasti kokonaiskalanpyydyskuolleisuus vähenisi. Verkot eivät ole mihinkään vuodenaikaan norpalle vaarattomia, mutta heinäkuun lisäys verkkokalastusrajoitukseen olisi iso askel parempaan suuntaan.

Aloitteen takana on useita Saimaalla ja sen äärellä liikkuvia, asuvia ja toimivia tunnettuja henkilöitä: Ex-kansanedustaja Heli Järvinen, luontokuvaaja ja kalastaja Juha Taskinen, näyttelijä Kari Hietalahti, näyttelijä Aku Hirviniemi, näyttelijä Tommi Korpela, yrittäjä Saimi Hoyer sekä yrittäjä Janne Neuvonen.

Lokakuun lopussa nimiä on kertynyt reilu 32 500, joten vielä tarvitaan lähes 18 000 nimeä.

Ajanjakso 2010–2022

Kuvan käyrä osoittaa selkeästi, kuinka heinäkuu on synkin kuukausi norppien kalanpyydyskuolmeien osalta. Myös muina vuodenaikoina kalanpyydyskuolemia tapahtuu, mutta kaikkein vähiten keväällä, jolloin Saimaalla on verkkokalastusrajoituksia. Verkkokalastusrajoituksia ei tosin ole koko saimaannorppien levinneisyysalueella. Selvää kuitenkin on, että ne tehokkaasti estävät norppien kalanpyydyskuolleisuutta. Lähde: Metsähallitus

Maaliskuussa 2012 tuli voimaan perustuslain muutos, joka mahdollistaa kansalaisaloitteen jättämisen eduskunnalle. Vähintään 50 000 äänioikeutetulla Suomen kansalaisella on oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi. Allekirjoitukset aloitteeseen on kerättävä kuuden kuukauden kuluessa. Lähde: [eduskunta.fi](#)

UNESCO:n maailmanperintökohdetta ei tule Saimaalle

Saimaan norppasaaristoa on haettu UNESCO:n maailmanperintösopimuksen luonnonperintökohteeksi. Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n maailmanperintöpaneeli on tehnyt hakemuksesta esiarvion, jonka mukaan Saimaan norppasaaristolla ei ole edellytyksiä tulla nimetyksi maailmanperintökohteeksi. Niinpä syyskuussa [Metsähallitus ja ympäristöministeriö tiedottivat](#) keskeyttävänsä Saimaan norppasaariston hakuprosessin UNESCO:n maailmanperintökohteeksi.

Saimaan kaltaisia järvi-ekosysteemejä on jo maailmanperintöluettelossa, ja niiden rinnalla Saimaa on pieni eikä riittävän erämainen kohde. Saimaannorpan ei katsottu olevan riittävä peruste, vaan mukaan olisi pitänyt ottaa koko Saimaan eliöyhteisö ja pyrkiä turvaamaan muitakin tärkeitä lajeja ja niiden elinympäristöjä saimaannorpan lisäksi. Myös Saimaan alueen maankäytön ja ihmisen vaikutuksen alueen luontoon katsottiin heikentävän siinä määrin sen luonnontilaisuutta ja erämaisuuutta, että luonnonperintökohteen kriteerit eivät todennäköisesti täyty.

Päätös oli pettymys, mutta myös muistutus siitä, että eliöyhteisöt ja ekosysteemit ovat kokonaisuuksia. Emme voi suojella saimaannorppaa erillään koko Saimaan muusta luonnosta ja lajeista. Lisäksi ihmisen vaikutus on Saimaalla voimakas, eikä laajoja erämaisuuksia suojelualueita juurikaan ole.

Saimaa ei nykytilassa täytä UNESCO:n maailmanperintökohteen kriteereitä. Saimaannorppa yksistään ei riitä statuksen saamiseen. Kuva: Kaarina Tainen.

Savonlinnan citynorppa

Savonlinna on julistautunut saimaannorppien pääkaupungiksi, eikä ihme! Savonlinnan sydämessä on mahdollista aina silloin tällöin seurata citynorppien elämää. Tänä syksynä sellainen on pyörinyt Olavinlinnan ympäristössä.

Citynorppa herättää tietysti kiinnostusta ja iloa ihmisissä, mutta tärkeää on muistaa tarkkailla norppaa sen omilla ehdoilla. Vedessä ollessaan norppa ei häiriinny samalla tavalla kuin kivillä makoillessa, joten siksi se on ollut mahdollista nähdä varsin läheltä. Mutta jos ei kukko käskien laula, ei norppakaan välttämättä näyttäydy silloin, kun ihminen sen haluaisi nähdä. Kärsivällisyyttä ja onnea tarvitaan.

Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin toiminnanjohtaja Heikki Härkönen onnistui moikkaamaan citynorppaa, ja hän muistuttaa meitä siitä, miten norppa tulee kohdata. [Lue juttu](#) Savonlinnan omasta kaupunkinorpasta.

Kuutin kellunta ja polskinta Olavinlinnan kupeessa hurmasi savonlinnalaiset lokakuun puolessavälissä. Kuvat: Heikki Härkönen.

Terveisiä syksyn tapahtumista

Luonnonsuojeluliitto on syksyn aikana vierailut joissakin tapahtumissa ja oppilaitoksissa ja vienyt yleisölle norppatietoutta. Syys-lokakuun norpparientoja ovat olleet:

- 2.9. Likosenlahden luontopäivä, Joutseno ([tunnelmavideo päivän annista](#))
- 9.–10.9. Norpan Saimaa -mobiilinäyttely ja katiskatyöpaja Luonnonsuojeluliiton syyspäivillä, Orilampi
- 16.9. Saimaan syyspäivä, Savonranta
- 20.9. Norppapäivä koululaisille Urpolan luontokeskuksessa, Mikkeli
- 10.10. Norppaesitys seurakunnan päiväkerhossa, Lemi
- 27.9.–13.10. Norpan Saimaa -mobiilinäyttely ja 13.10. norppaoppitunteja Utran koulussa, Joensuu
- 16.10.–26.11. [Norpan Saimaa -mobiilinäyttely](#) Ruokolahden kirjastossa
- 25.10. Saimaa-katiskatalkoot Saimaan luonnonsuojelukeskuksessa, Lappeenranta

Utran koululaiset Joensuussa pääsivät tutustumaan saimaannorpan elämään lokakuussa. Kuvat: Hanne Kosonen.

Norpan Saimaa -mobiilinäyttely on esillä Ruokolahden kirjastossa 26.11. asti. Kuva: Kaarina Tiainen.

Saimaa-katiska valmistui Elinan ja Alman käsissä seuraavaa Vaihda verkot katiskaan -tapahtumaa varten. Kuva: Kaarina Tiainen.

Norppaterveisin

Kaarina Tiainen
Saimaannorppa-asiantuntija,
hanketyöntekijä
Etelä-Karjala
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
kaarina.tiainen@sll.fi
p. 050 530 3270

Hanne Kosonen
Hankekoordinaattori,
norppatiedottaja
Etelä-Karjala
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
hanne.kosonen@sll.fi
p. 040 194 1885

Marjaana Kovanen
Hanketyöntekijä
Etelä-Savo
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
Norppaturvallinen rysä -hanke
marjaana.kovanen@sll.fi
p. 044 776 4230

Suomen luonnonsuojeluliitto

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin vain tekijöiden omia eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai CINEAn näkemyksiä. Euroopan unionia tai myöntävää viranomaista ei voida pitää niistä vastuussa.